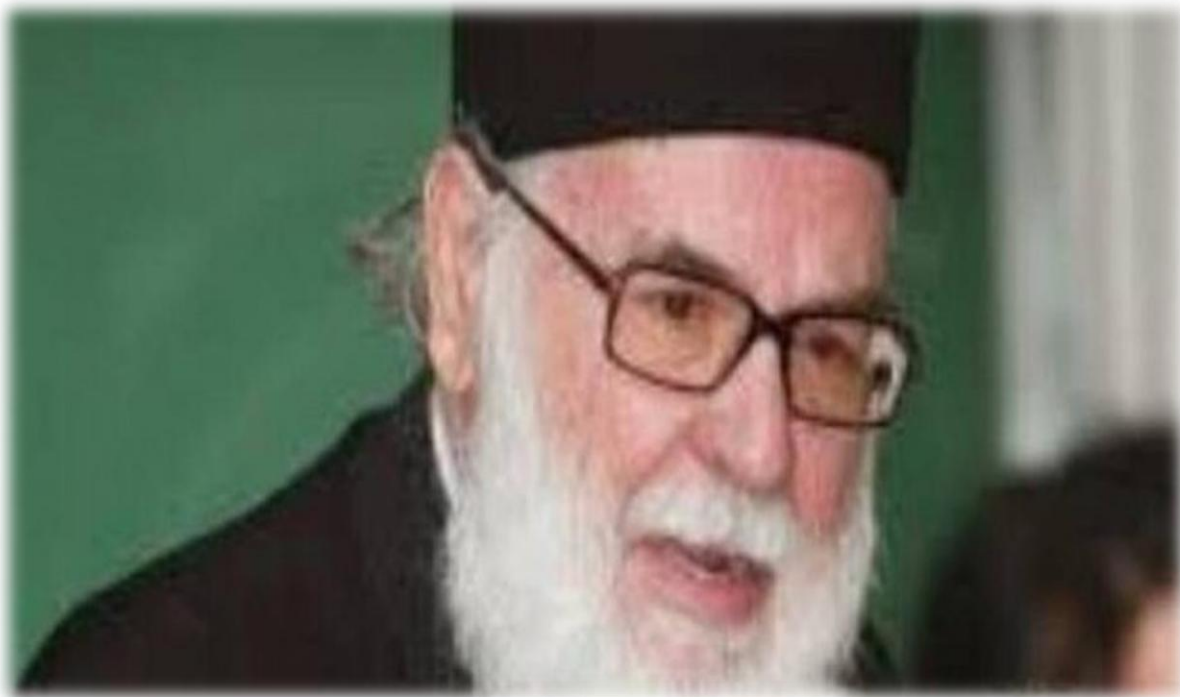


**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ – π. Γεώργιος
Μεταλληνός: Ένας οικουμενικός διδάσκαλος και
αγωνιστής της Ορθοδοξίας.**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΩΝ.



Ένας ακόμη μεγάλος πνευματικός άνδρας πατερικών διαστάσεων, παγκόσμιας εμβέλειας και αναγνώρισης, έκλεισε το κεφάλαιο της επί γης ζωής του και αναχώρησε για την ουράνια πατρίδα. Ύστερα από μια πολύμηνη ταλαιπωρία, λόγω της κλονισμένης υγείας του, κοιμήθηκε ειρηνικά, γεμίζοντας με θλίψη εκατομμύρια Ορθοδόξων πιστών και απίστων, φίλων και εχθρών του, σε όλο τον κόσμο. Ο λόγος για τον αείμνηστο **π. Γεώργιο Μεταλληνό**, τον αληθινό πνευματικό πατέρα, τον ακαταίσχυντο υπηρέτη του ιερού θυσιαστηρίου, τον σεβαστό και σοφό πανεπιστημιακό δάσκαλο, τον νηφάλιο και ευγενή συζητητή, τον ταπεινό και αθόρυβο αγωνιστή, τον κοινωνικό εργάτη, τον ακραιφνή Ορθόδοξο θεολόγο, τον νοσταλγό της Ρωμιοσύνης, τον αμετακίνητο και θαρραλέο ομολογητή της Ορθοδοξίας και πολέμιο του Οικουμενισμού, τον πολυγραφότατο και ακούραστο ομιλητή. Ο μακαριστός π. Γεώργιος υπήρξε μια σπάνια χαρισματική προσωπικότητα. Συγκέντρωσε στο πρόσωπό του σπάνια φυσικά και επίκτητα προσόντα και χαρίσματα και τα διέθεσε όλα για τη δόξα της Εκκλησίας και τη διακονία του πιστού λαού του Θεού.

Γεννήθηκε στην **Κέρκυρα** το **1940** όπου και ολοκλήρωσε τη φοίτηση του στις εγκύκλιες σπουδές, (1958). Από το 1964 έως το 1967 σπούδασε **κλασική φιλολογία** στο **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**, από όπου έλαβε τα πτυχία θεολογίας και **Φιλολογίας**. Μετά την εκπλήρωση της **στρατιωτικής του θητείας**, διορίστηκε επιστημονικός βοηθός στην έδρα της **Πατρολογίας**. Το 1969 μετέβη για μεταπτυχιακές σπουδές στην τότε **Δυτική Γερμανία**, στα πανεπιστήμια **Βόννης** και **Κολωνίας**, όπου και διέμεινε μέχρι το 1975. Ενδιάμεσα πραγματοποίησε σπουδές και αρχειακές έρευνες στην **Αγγλία**. Το 1971 εισήλθε στις τάξεις του κλήρου στη Γερμανία και έγινε διδάκτωρ της Θεολογίας, (Αθήνα) και της Φιλοσοφίας – Ιστορίας, (Κολωνία). Το 1984 εξελέγη καθηγητής στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, διδάσκοντας «**Ιστορία του Πνευματικού Βίου κατά την μεταβυζαντινή περίοδο**», «**Ιστορία και Θεολογία της Λατρείας**» και «**Βυζαντινή Ιστορία**». Διετέλεσε Κοσμήτορας της **Θεολογικής Σχολής** από το 2004 έως το 2007, οπότε και αφυπηρέτησε, όντας πλέον Ομότιμος Καθηγητής της Σχολής. Την ποιμαντική του δραστηριότητα ανέπτυξε στον πανεπιστημιακό Ναό του Αγίου Αντίπα στο χώρο της Οδοντιατρικής Σχολής. Το 2015 βραβεύτηκε με το **Μακεδονικό Βραβείο** για το συνολικό του έργο. Έγραψε πάνω από **60** βιβλία, κυρίως ιστορικού και θεολογικού περιεχομένου, πολλά από τα οποία έχουν μεταφραστεί σε ξένες γλώσσες. Μνημονεύουμε μερικά εξ' αυτών, τα οποία έχουν μια ξεχωριστή θέση: α) **Για την Ευρώπη μας με αγάπη**, (Εκδόσεις Ακρίτας, 2003). β) **Δοκίμια ορθόδοξης μαρτυρίας**, (Εκδόσεις Άθως, 2002). γ) **Πηγές εκκλησιαστικής ιστορίας**, **HYPERLINK «[https://el. Wikipedia. org/wiki/](https://el.wikipedia.org/wiki/)»** (Εκδόσεις Αρμός, 2001). δ) **Εκκλησία και πολιτεία στην Ορθόδοξη παράδοση**, (Εκδόσεις Αρμός, 2000). ε) **Πολιτική και Θεολογία**, (Εκδόσεις Τέρτιος, 2000). στ) **Ελληνισμός και Ορθοδοξία**, (Εκδόσεις Παρουσία, 1999). ζ) **Η θεολογική μαρτυρία της εκκλησιαστικής λατρείας**, (Εκδόσεις Αρμός, 1996). η) **Παράδοση και αλλοτρίωση**, (Εκδόσεις Δόμος, 1961). θ) **Μαρτυρίες για θέματα πνευματικά και κοινωνικά**, (Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη, 2010). ι) **Αγωνιστικά...**, (Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη, 2012). κ.α.

Για την Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς και ιδιαιτέρως για το Γραφείο Αιρέσεων της Μητροπόλεώς μας υπήρξε πολύτιμος συνεργάτης, καθοδηγός, σύμβουλος και συναγωνιστής. Εμείς, ως Γραφείο επί των Αιρέσεων, είχαμε την ιδιαίτερη ευλογία και τιμή να τον γνωρίσουμε από κοντά σε προσωπικό επίπεδο επί σειρά ετών και να αντλήσουμε

πολλά από την πολύτιμη σοφία και εμπειρία του. Γι' αυτό και τον θεωρούσαμε ως διδάσκαλο, καθοδηγητή και πολύτιμο σύμβουλό μας σε κρίσιμες αποφάσεις και ενέργειές μας, αλλά και σε σοβαρά θεολογικά κείμενά μας κατά των πλανών και των αιρέσεων. Είχαμε την τιμή και την ευλογία να είμαστε συνεργάτες και συναγωνιστές του στην αγωνιστική **«Σύναξη Κληρικών και Μοναχών»** για πολλά χρόνια, (από το 2000 και εντεύθεν) και στη συνέχεια στην επίσης αγωνιστική **«Σύναξη για την Ορθοδοξία»**, η οποία συστήθηκε με δική του σύλληψη και προτροπή, για να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες σύγχρονες προκλήσεις για την Εκκλησία και το έθνος μας και να χαραχτεί αντιοικουμενιστική γραμμή αγώνος, ενάντια στην πνευματική πανώλη του Οικουμενισμού, η οποία μάχεται την μοναδικότητα της Ορθοδοξίας μας.

Δεν θα ξεχάσουμε ποτέ τις υπέροχες στιγμές που ζήσαμε μαζί του στα πολλά ταξίδια μας στην **Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος Άνω Γατζέας Βόλου**, όπου γινόταν οι συνεδριάσεις των μελών της **«Συνάξεως Κληρικών και Μοναχών»**, στις οποίες η γνώμη του και οι κρίσεις του επί φλεγόντων εκκλησιαστικών ζητημάτων και γεγονότων είχαν ιδιαίτερη βαρύτητα. Στα πολύωρα ταξίδια μας από την Αθήνα μέχρι το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδος και αντίστροφα είχαμε την ευκαιρία να μαθητεύσουμε και να συζητήσουμε μαζί του, γύρω από την βαθύτερη σημασία των εκκλησιαστικών γεγονότων και να εκτιμήσουμε την γνώση, την εμπειρία, αλλά και το ταπεινό του φρόνημα. Ενδεικτικά μνημονεύουμε κάποια φράση του σε μια από τις εν λόγω συζητήσεις μας, που δείχνουν ακριβώς το ταπεινό του φρόνημα: **«Όλα μαζί τα πτυχία, οι διδακτορικές μου διατριβές, οι επιστημονικές μου έρευνες, οι μελέτες μου και συγγραφές μου δεν αξίζουν τίποτε, αν συγκριθούν με μια ακτίνα Χάριτος»**. Με πολλή καύχηση μας ομιλούσε για τον αείμνηστο καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ π. Ιωάννη Ρωμανίδη, τον οποίο γνώρισε για πρώτη φορά από το κείμενά του, όταν ακόμη σπούδαζε στην Κολωνία της Δυτικής Γερμανίας. Πολλές φορές μας τόνιζε την ιδιαίτερη αξία που είχε γι' αυτόν η Δογματική του αείμνηστου καθηγητή. Μας έλεγε χαρακτηριστικά: **«Όταν διάβασα την Δογματική του π. Ιωάννη Ρωμανίδη, πέταξα αμέσως όλες τις άλλες Δογματικές, που είχα διαβάσει μέχρι τότε»**. Και μας εξηγούσε στη συνέχεια, γιατί η Δογματική του π. Ιωάννη είναι μια γνήσια Ορθόδοξη Δογματική, ασυγκρίτως ανώτερη από κάθε άλλη. Όταν τον ρωτούσαμε γύρω από τις πολιτικές παραμέτρους των εκκλησιαστικών πραγμάτων, μας τόνιζε, και μάλιστα με έμφαση, τον καθοριστικό ρόλο των πολιτικών στη

διαμόρφωση των εκκλησιαστικών εξελίξεων με συγκεκριμένα παραδείγματα από την πολυχρόνια πείρα του. Με πολλή θλίψη συνεχώς επεσήμαινε την μεγίστη επιρροή που ασκούσε η υπερατλαντική δύναμη στις αποφάσεις και στις ενέργειες των ελλήνων πολιτικών, έτσι ώστε να χαρακτηρίζει την Ελλάδα, από της εθνικής παλιγγενεσίας και εντεύθεν, ως **«προτεκτοράτο των αμερικανών»**. Όταν τον ρωτούσαμε γύρω από την πάλη μεταξύ των δύο πρώτων μεγάλων κομμάτων, (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, ή ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ), μας απαντούσε ότι και τα δύο αποτελούν **«τις δύο όψεις του αυτού νομίσματος»**. Και τα δύο υπηρετούν τους ίδιους στόχους της Νέας Εποχής και της Νέας Τάξεως Πραγμάτων.

Όταν στρέψαμε τη συζήτηση γύρω από την παναίρεση του Οικουμενισμού και τον ρωτούσαμε, εάν βλέπει να υπάρχει ελπίδα συνοδικής καταδίκης του, με πολλή πάλι θλίψη μας έλεγε: **«Ρε παιδιά, εκείνο που πρέπει να καταλάβουμε κατ' αρχήν είναι, ότι δεν λειτουργεί το Συνοδικό Σύστημα»**. Και φυσικά ως **«λειτουργία του Συνοδικού Συστήματος»**, δεν εννοούσε την εκλογή αρχιερέων, ή την ρύθμιση δευτερευούσης φύσεως εκκλησιαστικών ζητημάτων, αλλά την αδράνεια του Συνοδικού Συστήματος γύρω από τα κυριότερα και σπουδαιότερα ζητήματα, όπως είναι τα ζητήματα πίστεως και αιρέσεων, έτσι ακριβώς όπως λειτουργούσε κατά την εποχή της ένδοξης Ρωμανίας. Επίσης αναφερόμενος στον Οικουμενισμό τόνιζε: **«Δεν μπορούμε να αντιστρέψουμε την ροή των εκκλησιαστικών πραγμάτων»**, εννοώντας προφανώς ότι δεν μπορούμε να αναχαιτίσουμε την λαίλαπα του Οικουμενισμού, που στο πέρασμά της σαρώνει τα πάντα. Ωστόσο δεν παρέλειπε πάντα να προσθέτει ότι εμείς θα κάνουμε ό,τι εξαρτάται από μας και τα υπόλοιπα θα τα αφήσουμε στην πρόνοια του Θεού.

Δεν θα ξεχάσουμε επίσης τις συνεδριάσεις των μελών της Συντονιστικής Επιτροπής της **«Συνάξεως για την Ορθοδοξία»**, στο ευλογημένο σπίτι του, στις οποίες σαν αληθινός πνευματικός στρατηγός και χάρις στην πλούσια εμπειρία και γνώση που διέθετε, χάραζε την γραμμή πλεύσεως και τη στάση που θα έπρεπε να τηρήσει η **«Σύναξη»** σε κάθε σπουδαίο εκκλησιαστικό ζήτημα. Δεν θα ξεχάσουμε την άοκνη και πολύτιμη συμβολή του σε Ημερίδες και Συνέδρια της **«Συνάξεως Κληρικών και Μοναχών»**, αλλά και της Ιεράς Μητροπόλεώς μας, είτε ως εισηγητού, είτε ως συνδιοργανωτού, είτε ως συντονιστού των Ημερίδων και Συνεδρίων. Θα τον θυμούμαστε για πάντα με ευγνωμοσύνη.

Ο μακαριστός π. Γεώργιος βίωνε με ακρίβεια την Ορθοδοξία και διακήρυττε με όλη τη δύναμη της ψυχής του, ότι αυτή και μόνον από-

τελεί την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Χριστού. Πίστευε και διακήρυττε ότι η Εκκλησία είναι το Σώμα του Χριστού, **«το πλήρωμα του τα πάντα εν πάσι πληρουμένου»**, (Εφ.1,23). Ως εκ τούτου δεν έχει ανάγκη ο άνθρωπος να καταφύγει στον **«κόσμο»** και το χειρότερο στον **«άρχοντα του κόσμου τούτου»** (Ιωάν.16,11), στα επίγεια όργανά του, για να βρει κάτι που νομίζει ότι λείπει από το Χριστό και την Εκκλησία. Δεν έβλεπε έξω από την Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία άλλες **«Εκκλησίες»**, όπως διδάσκει ο σύγχρονος Οικουμενισμός και όπως συνοδικά θεσμοθετήθηκε στη **«Σύνοδο»** της Κρήτης. Ό,τι αυτοονομάζεται ως **«Εκκλησία»** εκτός της Εκκλησίας, είναι σχίσμα και αίρεση και γι' αυτό υπήρξε σφοδρός πολέμιος των αιρέσεων. Ένα μεγάλο μέρος του συγγραφικού του έργου κατέχει η ομολογία του στην μοναδικότητα της Ορθοδοξίας και στην στηλίτευση των αιρέσεων. Ως μεγάλος ιστορικός, (αυτή ήταν η ειδίκευσή του και το επιστημονικό του αντικείμενο ως καθηγητού Πανεπιστημίου), είχε εμβριθή γνώση των αιρέσεων και ιδιαίτερα του Παπισμού και του Προτεσταντισμού. Μάλιστα αυτή η γνώση του συμπληρώθηκε και από την πολυχρόνια παραμονή του στην Ευρώπη, όπου έζησε εκ του σύνεγγυς τα δύο αυτά αιρετικά ρεύματα του παραφθαρμένου Δυτικού Χριστιανισμού. Δίδασκε ότι ο Παπισμός και η πολυδιάσπασή του, ο Προτεσταντισμός, δεν είναι τίποτε άλλο από την διαιώνιση του βαρβαρικού **Φραγκισμού**, ο οποίος κατέλαβε την Δυτική Εκκλησία και την έκαμε υποχείριο των κοσμικών του στόχων. Τόνιζε συνεχώς τις ουσιώδεις διαφορές μεταξύ της Σχολαστικής Θεολογίας της Δύσεως σε σχέση με την Εμπειρική Θεολογία της Ορθόδοξης Ανατολής, η οποία θέτει ως βασικό κριτήριο αξιολογήσεως κάθε εκκλησιαστικής διδασκαλίας το τρίπτυχο: Κάθαρσις- φωτισμός- θέωσις. Γι' αυτό και θεωρούσε τον Παπισμό ως την χειρότερη αίρεση στην ιστορία της Εκκλησίας και την μήτρα των συγχρόνων πλανών, αλλά και την αιτία της κακοδαιμονίας του σύγχρονου κόσμου.

Στην περί Ρωμισσύνης διδασκαλία του θεωρούσε, πως η μόνη δυνατή και επωφελής ενότητα της πολιτείας και της κοινωνίας βρίσκεται μέσα στον εκκλησιαστικό χώρο. Στο βιβλίο του **«Παρεμβάσεις- Ιστορικές και Θεολογικές»**, (Αθήνα 1998, σελ.27-37), γράφει μεταξύ άλλων τα εξής: **«Όσο και αν κατά τον κριτικότατο αείμνηστο διδάσκαλό μου καθηγητή Νικόλαο Τωμαδάκη, ο όρος 'Ρωμισσύνη' είναι 'νεόπλασμα', εν τούτοις εκφράζει κατά τον αυθεντικότερο και ιστορικά δικαιωμένο τρόπο το φρόνημα των Ορθοδόξων πολιτών της**

Νέας Ρώμης- Κωνσταντινουπόλεως, αλλά και όλους τους λαούς της γης ή μεμονομένα άτομα που έζησαν και ζουν ιστορικά με το φρόνημα αυτό. Ο όρος έχει άμεση σχέση με τα ιστορικά ονόματά μας, Ρωμανία και Ρωμαίος, (Ρωμιός), που συνδέονται αδιαίρετα με το ιστορικό μέγεθος που εγκαθιδρύθηκε στην ιστορία στις 11 Μαΐου του 330 μ.Χ. με τα εγκαίνια της νέας πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και όλης της Ευρώπης, της Κωνσταντινουπόλεως- Νέας Ρώμης». Σύμφωνα με τον π. Γεώργιο, μια βασική και ουσιώδης διαφορά μεταξύ της Ρωμιοσύνης και της αντίθετης μ' αυτήν Φραγκοσύνης είναι, ότι στη Ρωμιοσύνη κέντρο πάντων είναι ο Θεάνθρωπος ενώ στη Φραγκοσύνη ο άνθρωπος. Μια άλλη ουσιώδης διαφορά είναι ότι στη Φραγκοσύνη κυριαρχεί η νοησιарχία, (Σχολαστικισμός), ενώ στη Ρωμιοσύνη η βιωματική εμπειρία της άκτιστης θείας Χάριτος. Οι Ρωμιοί ομιλούν «**με**» τον Θεό και «**με**» τους αγίους, ενώ οι Φράγκοι ομιλούν «**για**» τον Θεό και «**για**» τους αγίους. Μόνον οι Ρωμιοί μπορούν να καταλάβουν τη γιγαντιαία διαφορά της βιωματικής έννοιας μεταξύ του ομιλείν «**με**» και του ομιλείν «**για**» τον Θεό και τους αγίους.

Πίστευε ακόμη πως όλες οι λειτουργίες του ανθρωπίνου βίου, πνευματικές, μορφωτικές, κοινωνικές, πολιτικές, πρέπει να είναι, όχι απλά εμποτισμένες από την αλήθεια της χριστιανικής διδασκαλίας, αλλά να είναι εντεταγμένες στην εκκλησιαστική ζωή. Έλεγε χαρακτηριστικά πως στην ρωμαϊκή, δηλαδή, την ελληνορθόδοξη Παράδοση, ο ναός, το σχολείο και το κοινοτικό γραφείο αποτελούν τα συστατικά της και δεν χωρίζονται μεταξύ τους. Γι' αυτό και ανάλωσε τη ζωή του σε αγώνες που είχαν στόχο τον ελληνορθόδοξο τρόπο ζωής και πολιτείας. Από τα φοιτητικά του χρόνια πρωτοστάτησε στους περίφημους φοιτητικούς αγώνες στη δεκαετία του 1965. Αλλά και αργότερα συνέχισε τους αγώνες του για την πνευματική, την μορφωτική και κοινωνική ενότητα. Έδινε πάντοτε το παρόν σε προσπάθειες που είχαν αυτόν τον στόχο.

Ο μακαριστός π. Γεώργιος σέβονταν απεριόριστα τους αγίους Πατέρες της Εκκλησίας, τους οποίους θεωρούσε ως τους διδασκάλους της Εκκλησίας, ως τα στόματα του Αγίου Πνεύματος. Είχε μια απέραντη γνώση των Πατέρων, γι' αυτό και σε κάθε ομιλία του, ή κείμενό του φρόντιζε να έχει πατερική κατοχύρωση. Είχε ακόμη και το χάρισμα του λόγου. Το μειλίχιο ύφος του, η ευγένειά του, η πραότητά του αφόπλιζε και τον πιο κακόπιστο συζητητή του. Συχνά σε δημόσιες συζητήσεις από τηλεοράσεως και ραδιοφώνου, επέβαλε ήρεμο και πολιτισμένο κλίμα.

Τις ύβρεις, τις επιθέσεις και την συχνά απαξιωτική στάση των αντιπάλων του μετέβαλε σε φιλική συζήτηση, περνώντας το μήνυμα, σε όσους τον έβλεπαν και τον άκουγαν, ότι η αλήθεια δεν επιβάλλεται μέσα από εχθρικές αντιπαραθέσεις. Γι' αυτό και έχαιρε εκτιμήσεως ακόμη και από σφοδρούς ιδεολογικούς του αντιπάλους. Κατόρθωσε δε να μεταστρέψει πολλούς φανατικούς και ορκισμένους χριστιανομάχους στην Εκκλησία, ή τουλάχιστον τους έκαμε να πάψουν να μάχονται την Εκκλησία, όπως ο γνωστός **Β. Ραφαηλίδης**.

Όμως η ζωή του δεν υπήρξε χωρίς πίκρες και διώξεις. Επειδή δεν υπήρξε ποτέ συμβιβασμένος με το πολυποίκιλο εκκλησιαστικό κατεστημένο, υπέστη διώξεις και ταπεινώσεις. Εδώ αναφέρουμε τον παραγκωνισμό του από όλα τα εκκλησιαστικά τιμητικά αξιώματα μετά το έτος 2001, επειδή είχε εναντιωθεί και είχε αγωνιστεί σθεναρά κατά της επίσκεψης του τότε «**Πάπα**» στην Αθήνα. Δυστυχώς ο εμφανής και επιδεικτικός παραγκωνισμός του συνεχίστηκε μέχρι και την κοίμησή του. Ο ίδιος, έχοντας ταπεινό φρόνημα, ουδέποτε ένοιωσε ταπεινωμένος από τέτοιες συμπεριφορές, αλλά και ούτε συμβιβαστικός προδίδοντας το ομολογητικό του φρόνημα.

Κλείνοντας το σύντομο αυτό «**μνημόσυνο**» μας για τον αείμνηστο και πολυσέβαστο διδάσκαλό μας, π. Γεώργιο, θα θέλαμε να εκφράσουμε την κατ' άνθρωπο οδύνη μας, διότι με την αναχώρηση του από την πρόσκαιρη αυτή ζωή άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό στην Εκκλησία, στη Θεολογία και στον αγωνιζόμενο κατά της παναιρέσεως του Οικουμενισμού πιστό λαό του Θεού. Παρακαλούμε τον Κύριο να κατατάξει την αγιασμένη ψυχή του «**ένθα οι άγιοι αναπαύονται**». Ζητούμε από εκείνον, να πρεσβεύει στο Θεό για όλους εμάς, που τον γνωρίσαμε προσωπικά, αλλά και για όλο το πλήρωμα της Εκκλησίας. Τέλος προσευχόμαστε να αναδείξει ο Κύριος έναν νέο «**π. Γεώργιο Μεταλληνό**», στους σύγχρονους δύστηνους εσχατολογικούς και αποκαλυπτικούς καιρούς μας, ως στήριγμα και οδηγό μας στην επίγεια ζωή μας και αρωγό στον μικρό μας ομολογητικό αγώνα!

Ας είναι αιωνία η μνήμη του!

Εκ του Γραφείου επί των Αιρέσεων και των Παραθρησκειών

Πηγή : <https://www.triklopodia.gr/>